

Kabineti razni

Kabinet je tako »ozbiljna« i prostorija i riječ. Kako i ne bi bila kad nam iz nje kroje obrambenu, gospodarsku, znanstvenu, zdravstvenu i svaku inu kapu, dakle iz kabineta upravljaju svekolikim javnim (a onda dobrim dijelom i privatnim) životima svojih žitelja, podanika, birača, glasača – šekspirski rečeno, kako vam drago. Jer *kabinet* znači, između ostalog (to su najekspozitivnija značenja u javnosti), radnu i primaću sobu svakoga pojedinog ministra, ali se proteže i na cijelo *ministarsko vijeće* – dakle, *vladu*. Takvu službenu prostoriju ima i predsjednik države (kabinet predsjednika države), Sabora itd. Šefovi takvih kabineta utjecajni su politički ljudi, pa su često upravo oni dizajneri političkoga šesira, koji – s modnim trendovima ili bez njih – nosimo na glavi. Naravno, ni znanstvena elita ne želi zaostati, pa se za *radnu sobu* znanstvenika / sveučilišnih profesora također kaže *kabinet*. Taj, dakako, više nema nikakvu moć (ni kao ured, a ni pojedinac). Isprva je kabinet bio zamišljen kao soba za jednu osobu – da u njoj znanstvenik na miru radi – no današnji standardi utrpali su u jedan kabinet i po 3-4 osobe, pa je svaki ozbiljniji rad (uz telefone, promenade studenata itd.) otežan, ako ne i onemogućen. Ipak, »če te baba maltretira / i u domu nemaš mira / da izbegneš vel'kom križu / sim u ovu dojdj hižu« – pisalo je, doduše, u starom planinarskom domu na Hunjki (Sljeme), no i mnogi se znanstvenici »pred vel'kim bračnim križem« utječu upravo miru svojega *kabineta* na fakultetu, u institutu i sl., obično u popodnevnim ili večernjim satima, kad promet »ljudskih resursa« osjetno popusti. Za takve ljude kaže se da su *kabinetski tipovi*, jer rade uglavnom u sobi, za razliku od »terenaca«, koji se bave pretežno terenskim radom i istraživanjima. Te *kabinetske tipove* nikako ne valja zamije-

niti talijanskim *uomo da gabinetto*, što vodi prema »šekretarima«, ljudima od *šekreta*, a ne prema visokoparnim znanstvenicima.

U obrazovnim ustanovama ima također *kabineta* – to su prostorije u kojima se nalaze zbirke i pomagala za određeni rad, npr. *kemijski kabinet*, *prirodoslovni kabinet* i sl. U njima se izvodi i praktična obuka, npr. pokusi u *kemijskom kabinetu*. Sva dosad nabrojena značenja riječi *kabinet* svima su još više-manje poznata. Pa krenimo onda prema onima manje poznatima ili već zaboravljenima! U rječniku, s oznakom *zast.*, *kabinet* je mogao biti bogato ukrašen ormarić s mnogo pretinaca i ladicica za čuvanje manjih umjetničkih djela i potreština za pisanje. Često se značenjski i kao predmet približava *sekreteru* – pazite, to nije *sekretar!* – što je (fr. *secrétaire*) pisaci stol, jer nekoć ni on nije bio tek ravna glatka ploha (što je danas zapravo držač za računalo) nego cijela jedna mala kuća – s ladicama, ladičicama, zaključanim pretincima (u gornjem dijelu) te većim policama pod ključem (u donjem dijelu). Već je i naziv *pisaci stol* danas pomalo *pasé*, jer tko još danas *piše rukom*?! (Tu i tamo otkrijem svoju prirodu hodajućeg anakronizma, pa kažem: ja.) *Kabinet* je mogao biti i mala sporedna prostorija u dvorcima, koja je služila kao vladareva radna soba ili soba za pohranjivanje skupocjenih grafičkih i numizmatičkih zbirki, pa se upravo iz toga značenja naziv *kabinet* počeo primjenjivati i općenito na manje umjetničke zbirke, npr. *kabinet grafike*.

Već i sama riječ *kabinet* otkriva da se radi o umanjenici. Riječ kola po gotovo svim europskim jezicima – točnije, po onima koje u jezikoslovnim usporedbama uzimamo kao mjerodavne. *K* nama je došla kroz njemački filter (*Kabinett*), no njemački je jezik poslužio samo kao usputna posuda, jer je riječ romanskoga podrijetla – starije tal. *cabinetto*, u današnjem tal. *gabinetto*, fr. *cabinet*, što je umanjenica od starofrancuskoga *cabane*, kuća. Pa premda nitko od korisnika *kabineta* neće za sebe reći da radi u *kabini* (ali ni obratno – ni oni iz kabine neće se gurati u kabinete), jezično su te riječi srodne – *kabina* je *mala* odijeljena sobica, prostorija specijalno uređena za određene svrhe – npr. *pilotska kabina* u avionu;

kabina vozača osobnog automobila ili kamiona; *telefonska kabina* (dok smo se, ne tako davno, na lijepom plavom Jadranu pàrili – pazi na naglasak da ne bi ispalo pàrili?! – u zagušljivim telefonskim ormarima jer nije još bilo ni telefonskih kartica, a kamoli mobilneta), *brodska kabina* (ili *kajita*, od nizoz. *kajuit*, sobica na brodu) i sl. U engleskom pak (*log*) *cabin* ima rašireno značenje koje pokriva *brvnaru, kućicu, vikendicu, kolibu*; to je ono što u njemačkom pokrивaju riječi *Häuschen, Hütte*; u talijanskom *capanna, villetto*, a u francuskom *pavillon, villa, bungalow, chalet*.

S *kabinetom* u vodećim europskim jezicima valja ipak biti oprezan. Negdje pokriva značenjsko polje (ograničimo se zasad na nje-ga) *profesorove radne sobe*. Nijemci mu kažu *Arbeitszimmer* (radna soba), Talijani *studio*, Francuzi *bureau* i *cabinet de travail*, a Englezi *office, study*, ali NE *cabinet*. Kako vidimo, francuska i engleska riječ – *bureau* i *office, study* – rabe se i za svaki drugi ured. A što znači engl. *cabinet*? U prvom redu *ormarić* (npr. *kitchen cabinet* je kuhinjski kredenc), a *cabinet maker* je onaj stolar koji se bavi poglavito finom stolarijom.

Onaj tko je makar i površno čoknuo talijanski jezik, morao je od prvih početaka naučiti važnu i nadasve korisnu riječ – to je *gabinetto, zahod, nužnik* itd. Kako, zaboga, spojiti *zahod* s *kabinetom*, tako uglednom prostorijom još uglednijega stanara?! Ako u francuskom riječ *cabinet* dolazi u jednini i u množini *sama za sebe*, ako, dakle, za njom ne slijedi ni jedna druga riječ kao dopuna, onda *cabinet* pouzdano znači *zahod* – jer je i nastao kao skraćenica od *cabinet's d'aisances*. Isto je i s *gabinettom* u talijanskom, s tim što se on – osim na sobicu, zahod i školsku zbirku – odnosi i na zasebnu sobu za primalje, a s raznim dodacima mijenja mu se i dodatno značenje (soba, prostorija uvijek ostaje), npr. *gabinetto di lettura* jest čitaonica, a *gabinetto da bagno* kupaonica.

Ostaje pitanje kako je to riječ *kabinet* – od predsjedničkog, profesorskog, školskog do kabine i zahoda – uskovitlala oko mene svu silu iskrica poput snježne mećave koja mi je još nedavno huja-la kraj prozora. Možda ih je potaknula jedna zimska slika koju

sam nedavno vidjela, a koja »prosječnom gledatelju« i nije obećavala bogzna kakvu priču. Naime, jedna je prijateljica objavila sliku snijegom zametenih automobila i objasnila drugoj kako je to slikano s fakultetskoga hodnika, a ne iz »mojega kabineta, jer moj kabinet gleda na glavnu ulicu«. Kad je rekla »moj kabinet«, odjednom mi se pred očima ukazao onaj moj, već odavno bivši. Kao većina onih u starim krilima fakulteta, nije gledao na ulicu, nego na mirno dvorište. Po tom dvorištu nitko nije prolazio, jer to i nisu prolazna dvorišta, više ono što Španjolci zovu *patio*, samo prostranije. Uz moj prozor jedno je drvo spustilo grane tako da su dodirivale prozorska stakla, pa se prostorija (ionako nevelika) doimala mračnom; ispod prozora raslo je neko nisko grmlje. Kad bi zapao snijeg, dugo se zadržavao cijelac, s tek pokojim tragom ptičje noge. Najljepši trenuci bili su mi kad je nastava za taj dan završila (a završavala je kasno popodne), kad su hodnici opustjeli, a ja se izderana grla (znalo je biti i po 8 sati nastave »u komadu«) polako uputila u to svoje utočište mira. Malo bih posjedila uz prozor, pamtim tihu snježnu bjelinu, a ljeta i vrućine – usprkos bujnom raslinju – ne volim se ni sjetiti. Prošlo je već deset godina otkako sam u mirovini. Kad sam odlazila (a nisam morala), ni za čim nisam žalila. Danas sam se na spomen *kabineta* prvi put sjetila te svoje radne sobe s nekom sjetom. Pa premda na svoj dragi fakultet ne kročim već godinama, premda već pola ljudi na odsjeku ne poznajem, možda me tek jedna riječ trebala dovesti do svjesne definitivnosti odlaska. Neki se rastanci – i kad su se davno dogodili – dugo odgađaju.

(Godište XX, broj 470, 8. ožujka 2012.)